

SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY INFORMUJE

ROČNÍK XIX.

č. 4 (217)

Pripravil: IVAN GAJDIČIAR st.

S menom a osobou zberateľa Jána Halagačku z Klokočova – Riečok sme sa stretli dávno predtým, ako sme v Turzovke otvorili Mestské múzeum Karola Točíka. Stretávali sme sa na zberateľských burzách a na schôdkoch zberateľov v našom regióne. Vedeli sme o jeho aktivitách, poznali jeho rozsiahlu zberateľskú činnosť a tešili sa na príležitosti k spolupráci. Tá nastala v období príprav na zriadenie múzea, v období zberu možných exponátov, v období hľadania darcov a možných spolupracovníkov. To, čo sme dúfali a na čo sme pravdu povediac aj trochu spoľehali, naplnilo sa mierou vrchovatou. Hoci je zberateľstvo jeho individuálnou aktivitou, prístupom a ústretovosťou našim požiadavkám nás milo prekvapil. Nielenže nám sprístupnil svoju rozsiahlu zbierku, ale vznikajúcemu múzeu nezištne daroval niektoré predmety, ktoré sa stali súčasťou stálej expozície, viaceré sú už v depozitári múzea (viď foto). Okrem toho nám dal aj celý rad tipov a kontaktov a trvalý prísľub budúcej spolupráce. Aj preto sme tento jeho malý medailón nazvali

UŽITOČNÉ ZÁĽUBY Jána Halagačku

Narodil sa v Turzovke ako najmladší zo štyroch detí Jozefa Halagačku a Vincencie, rodenej Koišovej. Základnú školu navštevoval v Klokočove – Riečkach, neskôr v Ústredí, Strednú priemyselnú školu elektrotechnickú v Liptovskom Hrádku. Po maturite pracoval v pobočke Tesly Karlín v Podvysokjej a od roku 1992 pracuje v Slovenských telekomunikáciách (teraz TELEKOM) ako technik. Je ženatý, s manželkou a deťmi trvalo byva v Klokočove – Riečkach. Medzi jeho záľuby patrí hudba a história, predovšetkým história Kysúc od najstaršieho obdobia a história Kysúc v období svetových vojen. Zaujímajú ho prejavy duchovnej a hmotnej kultúry Kysučanov, špecializuje sa na remeslá a zbiera artefakty z menovaných období. Okrajovo sa venuje tiež numizmatike (mince, bankovky), faleristike (rády, vyznamenania, odznaky), filokartii (staré pohľadnice) a zbiera aj historické zbrane a militárie (starožitnosti vzťahujúce sa k vojenstvu). Zaujímajú ho tiež archívne (pisomné pamiatky, spisy, knihy a listiny). Vášen pre zberateľstvo naplnia jeho všedné i sviatočné dni, ale nie je len zábavkou pre skrátenie voľnej chvíle. Zberateľstvo v jeho ponímaní rozhodne nie je len zhromažďovaním, ale skôr selekciou a jeho určitým individuálnym prejavom.

Dnes už nikto, ani on sám, nespočíta kilometre, ktoré prešiel chotármi kysuckých obcí, ani povaly a pivnice mizdných dreveníc na samotách, vo vrchoch, na odľahlých pláchoch kysuckých kopaníc. Artefakty, ktoré zozbieral starostlivo rekonštruje, obnovuje, konzervuje. Osvojil si umenie čistenia kovových predmetov, ošetrovanie a konzerváciu dreva, kože, textilu... Je toho veľa, čo sa musel naučiť, aby nazbierané predmety neznehodnotil, aby im vrátil pôvodný tvar, lesk, farbu, aby ich uchoval pre ďalšie použitie. Od starých majstrov odpozoroval tradičné postupy spracovania dreva a výroby nástrojov či predmetov potrebných pre „gazdovku“, ale aj výrobu tradičného riadu, dreveného nábytku a všetkého, čo bolo potrebné pre život našich predkov. Objavil tiež osobitý spôsob zachrany pamiatok tým, že ich vyhládaval aj na skládkach kovového odpadu, na šrotoviskách či v prevádzkach zberní. Je až neveriteľné, čoho všetkého, mnohokrát cenneho sa ľudia zbavili, čo odhodili, akú neúctu prejavili k predmetom, ktoré živil, alebo slúžili ich rodinám... Ján Halagačka ich zachránil a znova im vrátil život, určil nové

poslanie. Nebyť jeho pozornosti, mnohé kovové remeselnícke nástroje a náradie, ale i priemyselne vyrábané potreby pre domácnosť – mlynčeky, žehličky, váhy a pod. by skončili v taviacej peci spolu so železným šrotom... Dnes ich vidame na výstavách, obdivujeme ich účelnosť a fírtiel s akým boli zhotovené. S úžasom si uvedomujeme o čo všetko sme prišli vlastnou lahostajnosťou k dedičstvu našich predkov. A sme vďační všetkým a každému, ktorý nekonal tak ako väčšina ostatných a že sa toto bohatstvo podarilo zachovať.

Zberateľstvo je náročná činnosť. Na čas, peniaze i pochopenie okolia. Ján Halagačka má však veľké šťastie. Pre svoje záľuby našiel porozumenie i svojich najbližších – manželky a detí. Nielen, že mu jeho záľuby tolerujú, ale účinne ho podporujú a pomáhajú mu. To je veľkým želaním každého zberateľa a zdá sa, že jemu sa už plní. Aj v tom, že potomkovia pôjdu v jeho šľapajach.

Spolupráca a pomoc Jána Halagačku Mestskému múzeu Karola Točíka v Turzovke nie je ojedinelá. Nedávno svoju spoluprácu s ďalším nadšencom pre ľudovú kultúru –

spisovateľom a zberateľom MUDr. Jozefom Marcom, členom nášho Spolku, povýšili na oveľa vyššiu úroveň. Založili občianske združenie BIMAČEK a jeho sídlo v obci Podvysoká zriadili ako múzeum, v ktorom prezentujú ľudovú kultúru a umenie, organizujú besedy, prednášky, prehliadky... Sídlo tohto aktívneho občianskeho združenia spolu s vydavateľstvom sa z adresy na Obecnom úrade dňom 6. mája 2017 presťahuje do nových, väčších priestorov. Podrobnosti sa dozvieme na webových stránkach www.bimacek.sk – stránkach o kultúrnom dedičstve Kysúc. Ján Halagačka tu našiel „domovský priestor“ pre veľkú časť svojej zbierky, ktorá spolu s predmetmi, ktoré zozbieral a vlastní MUDr. Jozef Marec, tvorí ojedinelú muzeálnu expozíciu. Aj preto pri návšteve Mestského múzea Karola Točíka v Turzovke dostáva každý návštevník odporúčanie na návštevu BIMAČKA na Podvysokjej. Veď práve tu nájdete každý aj potvrdenie toho, že záľuby zberateľa, ktorého sme vám práve predstavili, sú naozaj užitočné...

PRACOVNÉ STRETNUTIE NA MESTSKOM ÚRADE

V piatok 31.3.2017 sa uskutočnilo pracovné stretnutie primátora mesta Turzovka JUDr. Ľubomíra Golisa a prezidenta Spolku priateľov Turzovky Ivana Gajdičiar st. Obsahom ich rokovania bolo blížiace sa 50. výročie povýšenia Turzovky na mesto a s tým súvisiace zvolanie 6. SVETOVÉHO STRETNUTIE TURZOVČANOV A ICH POTOMKOV. Jeho termín bol definitívne stanovený na dni 17. - 19. 8. 2018. Bol prerokovaný spôsob zvolania Svetového stretnutia a konanie sprievodných podujatí. Zaoberali sa tiež obsahom XII. plenárnej ľudových rezbárov, ktorý má dotvoriť priestor pri pricestovaní stápe Sv. Jána Nepomuckého v centre mesta, kde vlnajúšia vichrica polámala jednu zo stáročných líp. Úmyslom je čo najdlhšie zachovať jej torzo, vdychnúť mu nový obsah a výraz a na záver plenára vysadiť na jej mieste novú lípu. Spoločne hľadali riešenie pri vytvorení pietneho miesta pre chýštanú pamätnú tabuľu obetiam II. svetovej vojny a zhodli sa na potrebe okamžitého vytvorenia dočasného depozitára Mestského múzea Karola Točíka, ktorý nájdete svoje miesto v bývalej budove SAD v Turzovke. Stretnutie bolo poznamenané vzájomnou ústretovosťou a obojstranným pochopením, ktoré je zárukou úspechu a východiskom pre ďalšiu spoluprácu.

PRIPOMÍNAME SI

V sobotu 8. apríla 2017 uplynulo 125 rokov od času, čo sa v Skalťom narodil pedagóg

VINCENT BIELEK

Jeho otcom bol Andrej Bielek, učiteľ, matkou Mária, rodená Hanáková. Študoval na stredných školách v Spišskej Novej Vsi a Budapešti a na Učiteľskom ústave v Sárospataku (1912), noštrifikovaný v Bratislave (1921). Učil v Skalťom. V roku 1915 narukoval na ruský front, kde sa v tom istom roku dostal do zajatia. Tu sa živil ako hudobník, maliar, rezbár a učiteľ. Zo zajatia sa vrátil až v októbri 1920 s podlomým zdravím. Oženil sa s Otíľkou Feldzánovou, turzovskou roďačkou. V Turzovke pôsobil ako organista a učiteľ, od roku 1922 bol správcom Štátnej ľudovej školy. Hral na viaceré hudobné nástroje (organ, klavír, husle, harmonika, flauta, trúbka), bol dobrým spevákom, maloval, vrezával z dreva, pletol z postriebrebného drôtu... Bol spoluzakladateľom turzovského Úverového družstva a vodnej elektrárne. Ako matematik prebojoval nové formy vyučovania na ľudovej škole. Zostaval praktické počítačové, založené na desiatkovej sústave pre všetky počtové úkony. Návod na jeho používanie vydal aj knižne, svoje počítačové dal aj patentovať (č. 25 761 M 1929) V pedagogických časopisoch Naša škola a Slovenský učiteľ uverejňoval didaktické články o vyučovaní počtov, čítania a písania. Navrhol reorganizáciu a lepšie vybavenie škôl, propagoval polytechnizáciu predmetu ručné práce. Pôsobil tiež ako osvetový pracovník. Zomrel 5. 12. 1931 v Ostrave, pochovaný je v Turzovke. (monografia TURZOVKA 1598 – 1998, str. 440)

V utorok 18. apríla 2017 uplynú 130 rokov od času, čo sa v Turzovke narodil právnik a politik

MAREK GAŽÍK

Jeho otcom bol Jakub Gažík, matkou Katarína, rodená Chylíková, manželkou Albína, rodená Bugarová. Študoval na gymnáziu v Trenčíne, Nitre, na bohosloveckom seminári v Nitre a Ostrihome, právo na univerzite v Cluj a Budapešti. Za národné presvedčenie bol uhorskými úradmi postavený pred súd, neskôr oslobodený. Doktorom práv sa stal v roku 1913. Bol advokátskym konceptantom v Čadci, v roku 1918 sa stal župným radcom, v roku 1919 samostatným advokátom v Trenčíne, v roku 1926 v Bratislave. V rokoch 1927 – 29 bol ministrom pre zjednotenie zákonodarstva a organizáciu správy, v rokoch 1920 – 35 poslancom NZ. Po vzniku ČSR bol prívŕzcencom HSLS, z tejto strany vystúpil v roku 1935, keď ho nenavrhl za kandidáta, viac sa politicky neangažoval. V roku 1936 bol verejným notárom v Čadci. Zomrel 21. 9. 1947 v Hlohovci. (monografia TURZOVKA 1598 – 1998, str. 443)

V nedeľu 23. apríla 2017 uplynú 25 rokov od času, čo v Čadci zomrel novinár a spisovateľ

JOZEF HNIČKA

Narodil sa 15. 2. 1913 v Turzovke – Hlínene. Jeho otcom bol Anton Hnička, matkou Dorota, rodená Palicová. Absolvoval Učiteľský ústav v Leviciach, učil v Turzovke (1938) a v Čadci (1940 – 44). Za ilegálnu činnosť bol väznený v Ilave, bol účastníkom SNP. Po vojne pôsobil ako školský inšpektor, bol prvým predsedom ONV v Čadci. Bol riaditeľom strednej školy v Trenčíne, redaktorom časopisu Kovač a Naš kraj v Trenčíne, riaditeľom Domu osvetly v Čadci, redaktorom okresných roľníckych novín NOVÝ ROĽNÍK v Čadci, učiteľom v Zákopci, od roku 1958 v Čadci. V roku 1949 vydal román o Kysuciach *Krčevé štácie*. V roku 1991 vyšla v Berlíne kniha jeho noviel *Útek z rakvy*. (monografia TURZOVKA 1598 – 1998, str. 444)

BLAHOŽELÁME

V apríli oslávia okružle a polookružle životné jubileá členovia Spolku

RENEE KAY LEWIS,
California, USA

Jubilantom želáme všetko najlepšie, najmä pevné zdravie a do ďalších rokov veľa úspechov a rodinnej pohody.

Aj touto cestou im ďakujeme za všetko, čo v prospech Spolku doteraz vykonal.

PAVOL KAŠÍK,
Koptivnice, ČR

Všetkým členom Spolku, našim partnerom, sponzorom, sympatizantom a čitateľom želáme pokojné prežitie Veľkonočných sviatkov a veľa slnečných dní v nastávajúcej jari.

Aktuálne informácie o činnosti nášho Spolku nájdete na webových stránkach www.spolkopriatelovturzovky.sk
Korešpondenciu zasielajte na e-mail: gajdicar@tmn.sk